

UN FUTUR ON HOMES I DONES
TENIM ELS MATEIXOS
DRETS I DEURES

Claus didàctiques per a coeducar

1. Crear un futur no sexista lliure d'estereotips

UN FUTUR ON HOMES I DONES TENIM ELS MATEIXOS DRETS I DEURES

//// Cal tenir present les **desigualtats de gènere** que existeixen a la nostra societat i parlar-ne obertament amb l'alumnat.

? Treballar i posar exemples de desigualtats reals, amb els materials i metodologies adequades, depenent del nivell de l'alumnat (imatges, textos, contes, notícies, problemes matemàtics...): la segregació laboral, la falta de coresponsabilitat a la llar, la presència desequilibrada a llocs de responsabilitat, l'elecció d'estudis masculinitzats i feminitzats, diferent participació de dones i homes als esports...

//// És important fer un repàs a la **història de les dones**, a les diferents etapes i lluites per aconseguir els seus drets, un procés que no ha estat fàcil i que, moltes vegades, es desconeix, i és essencial per a entendre la situació actual.

? Parlar de temes com ara l'accés a l'educació, el dret al vot, l'equiparació en la majoria d'edat, la igualtat en la consideració jurídica, l'entrada de la dona a les universitats, a la política i món laboral...

? Pot fer-se, per exemple, mitjançant documentals i pel·lícules, exposicions, còmics, notícies, recerques senzilles al seu entorn immediat, textos i materials didàctics específics que parlen de les aportacions de dones a la història, dins de les matèries o en el marc dates assenyalades com el Dia Internacional de la dona.

//// Recalcar el **marc normatiu** que, a tots els nivells, internacional, europeu, estatal i autonòmic, garanteix, mitjançant lleis i recomanacions, la igualtat entre dones i homes (Constitució Espanyola, lleis, etc.).

? És un contingut apropiat per a treballar en matèries relacionades amb la història, els drets socials, els drets humans, al que també es pot acudir quan es done alguna situació o comentari que estiga relacionat amb les desigualtats i discriminacions de gènere.

DE MAJOR
PUC SER
EL QUE JO VULLGA

2. Elegir amb llibertat una professió de futur

DE MAJOR PUC SER EL QUE JO VULLGA

//// Donar una **visió de la realitat diversa**, on homes i dones tenen capacitats, habilitats i possibilitats per a treballar en allò que desitgen, incidint de manera específica en aquells camps típicament associats a un dels sexes.

? Posar exemples de dones i homes que desenvolupen la seua activitat en camps típicament masculinitzats i feminitzats, respectivament, i que trenquen amb els estereotips de gènere: mitjançant històries de vida, selecció de llibres de lectura, reportatges, imatges, pel·lícules, a través del joc, etc.

? Per exemple parlar dels infermers, les enginyeres, els perruquers, les bombers, els cuidadors d'infants, les polítiques, les dones futbolistes, el homes ballarins...

//// Oferir a l'alumnat una **orientació professional lliure d'estereotips sexistes**, deixant clar que no hi ha oficis que poden fer millor els homes ni treballs més apropiats per a les dones.

És molt important incidir, cada vegada que es treballen les inquietuds professionals de l'alumnat, en el fet de què han d'elegir lliurement els seus projectes de vida laboral. Si no ho treballem, d'acord amb la socialització rebuda, és molt possible que l'alumnat es decante automàticament per aquelles ocupacions que tradicionalment han estat associades amb el seu sexe.

? Podem utilitzar pel·lícules, referents històrics i quotidians, imatges no sexistes, enunciats de problemes matemàtics que canvien els rols tradicionals...

//// **Incloure els sabers i les aportacions de les dones** als diferents camps de coneixement dins el currículum, per tal de visibilitzar-les i crear referents i exemples a seguir.

? Podem utilitzar pel·lícules, referents històrics com dones premis Nobel en diferents àmbits, biografies de dones inventores, polítiques, escriptores...

**TANT L'INFERMER COM LA BOMBERA
VIUEN AMB NOSALTRES, NO ELIMINEM
CAP PERSONA DEL LLENGUATGE**

3. Utilitzar un llenguatge inclusiu

TANT L'INFERMER COM LA BOMBERA VIUEN AMB NOSALTRES, NO ELIMINEM CAP PERSONA DEL LLENGUATGE

//// Utilitzar un **llenguatge inclusiu** al centre, verbal i no verbal, que no situe el masculí com a universal i que no elimine les dones del llenguatge.

? És important tenir-ho en compte en el llenguatge que es fa servir a l'aula i al centre, en les imatges, els rètols, els documents administratius, etc. Paraules com “alumnat”, “famílies”, “equip docent”, “humanitat”... donen una imatge més fidel de la realitat.

? Revisar com s'ensenyen els conceptes de gènere gramatical i concordança i seleccionar exemples inclusius en els exercicis de sintaxi i gramàtica .

? Donar importància a la utilització del llenguatge inclusiu, ajudar a identificar els usos sexistes i excloents i oferir alternatives per a corregir-lo.

//// Utilitzar el **mateix registre de llenguatge** per a xiquetes i xiquets.

? De vegades els estereotips de gènere fan que el to, el registre, la gestualitat, les reaccions o vocabulari que fem servir a l'aula varien depenent si ens adrecem a xiquets o a xiquetes.

? De vegades ens dirigim a les xiquetes en registres suaus i proteccionistes i als xiquets de manera més ferma i contundent. Aquests comportaments també són sexistes i cal modificar-los.

**QUE NO ET DIGUEN QUINS COLORS I
QUINA ROBA T'HA D'AGRADAR, NO HI HA
COLORS DE XIQUETS I DE XIQUETES**

4. Usar d'una manera no estereotipada els colors i la roba

**QUE NO ET DIGUEN QUINS COLORS I QUINA ROBA T'HA D'AGRADAR, NO HI HA
COLORS DE XIQUETS I DE XIQUETES**

//// Treballar a classe que l'associació de colors a xiquets i xiquetes és un estereotip.

//// Treballar a classe que l'associació d'articles de roba diferents per a xiquets i per a xiquetes és un estereotip.

? Per exemple, pot treballar-se fent reflexions crítiques davant comentaris com *és de xiquets o és de xiquetes*, amb les activitats per a pintar, els catàlegs de joguets, referents que trenquen els estereotips, l'elecció de disfresses, exemples d'altres cultures on la indumentària és molt diferent...

**SI LA LLAR ON VIVIM
ÉS DE TOTA LA FAMÍLIA...
LES TASQUES TAMBÉ**

5. Compartir les tasques de la llar

SI LA LLAR ON VIVIM ÉS DE TOTA LA FAMÍLIA... LES TASQUES TAMBÉ

//// Reconèixer i **valorar el treball domèstic**.

El treball domèstic i les tasques de la llar han estat molt poc valorades al llarg del temps, encara que la seua funció social ha estat essencial i que requereixen un gran esforç i dedicació.

? Cal parlar obertament de la importància que té el treball domèstic per a millorar la qualitat de vida de totes les persones, fer un llistat de totes les tasques que es fan a llar, evitar i corregir comentaris com *la meua mare no treballa, no fa res, està a casa...*

//// Afavorir la participació i **responsabilitat individual en les tasques de la llar**.

La casa on vivim i l'activitat que es desenvolupa en ella no és responsabilitat exclusiva de la mare o del pare, és una responsabilitat compartida per igual per tots els membres que hi viuen.

? Cal canviar el terme "ajudar" per "compartir", treballar mitjançant exemples, jocs i joguets, imatges, relats, contes i llibres de lectures, actituds i activitats a l'aula, una coresponsabilitat real, allunyada dels estereotips sexistes que mostren la mare com a responsable única o principal del treball domèstic.

6. Compartir les cures i responsabilitats familiars

TOTES LES PERSONES NECESSITEM LES CURES I LES ATENCIONS DE QUI ENS ESTIMA

//// Valorar la importància que tenen les **cures i les atencions a l'àmbit familiar.**

De la mateixa manera que ha passat amb el treball domèstic, les cures a terceres persones dependents, infància, persones majors o persones malaltes, mai han tingut el valor social que es mereixen. Aquest camp, automàticament, ha estat relacionat amb la dona i amb la reproducció.

? Cal deixar clar que tant homes com dones han de tenir cura de la resta, intentant desmuntar els estereotips que situen la dona com a cuidadora i inhabiliten l'home per a ser-ho.

? Es pot treballar mitjançant exemples que mostren homes i dones desenvolupant tasques de cura i atencions, en les imatges dels materials didàctics, en contes, cartells, exposicions, aprofitant la commemoració del dia del pare i de la mare...

//// Afavorir la **participació i responsabilitat** individual **en les tasques de cura a l'àmbit familiar.**

Totes les persones, independentment del nostre sexe, hem de desenvolupar habilitats i actituds per a tenir cura de les persones que tenim al nostre entorn.

? En funció de l'edat de l'alumnat cal parlar de la responsabilitat d'atendre a les persones properes que ho necessiten: germans o germanes petites, fer companyia a persones majors...

? Es pot afavorir el desenvolupament d'aquestes habilitats mitjançant els joguets a classe, amb imatges, relats, els llibres de lectura i els contes...

**CADA PERSONA ENRIQUEIX
EL RESULTAT D'UN TREBALL
I EL FA MÉS FÀCIL**

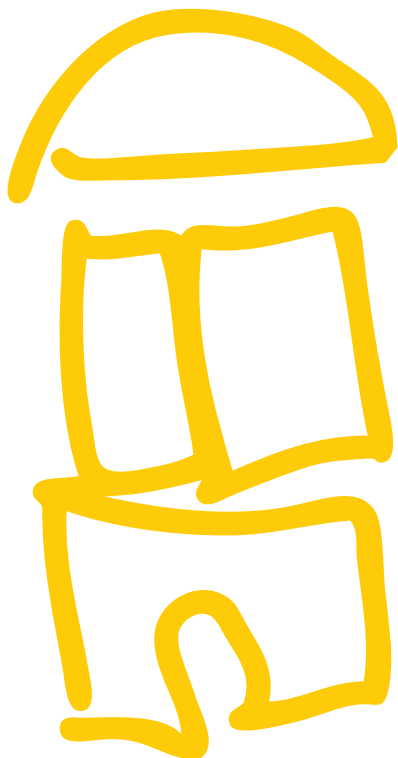
7. Treballar en equip

CADA PERSONA ENRIQUEIX EL RESULTAT D'UN TREBALL I EL FA MÉS FÀCIL

//// Fomentar el treball en **grup heterogeni** i evitar que l'alumnat participe en grups integrats únicament per persones del mateix sexe, posant en relleu la importància de la **diversitat**.

La socialització diferenciada que reben els xiquets i les xiquetes fa que moltes vegades s'agrupen en funció del seu sexe.

? És important anticipar-ho i establir grups heterogenis per a realitzar qualsevol tipus d'activitat (sense deixar-ho simplement a la seua elecció) siga un joc, un esport, un treball en grup, una activitat lúdica, etc. rebatent qualsevol comentari o actitud sexista que es puga donar en aquestos contextos.

**XIQUETES I XIQUETS
PODEN JUGAR AMB TOT,
NO ET PERGUES CAP EXPERIÈNCIA**

8. Jugar a tots els jocs i amb tots els joguets

XIQUETES I XIQUETS PODEN JUGAR AMB TOT, NO ET PERGUES CAP EXPERIÈNCIA

//// Fomentar un ús no sexista dels joguets i dels jocs.

En la majoria d'ocasions, xiquetes i xiquets no se senten atrets pels mateixos jocs i joguets. A la televisió apareixen totalment diferenciats quins articles són per a elles i quins per a ells. Igualment, els joguets que regalem a xiquets i xiquetes encara no són els mateixos. Per exemple, regalem a les xiquetes nines, cuines, articles per a posar-se guapes, etc. i als xiquets camions, cotxes, jocs de construcció, pilotes de futbol, etc.

? Si deixem que l'alumnat jugue de manera lliure amb allò que més li agrada ens trobarem, majoritàriament, a xiquetes i xiquets reproduint els estereotips que socialment s'hi assignen.

? Cal tenir-ho en compte i promoure un joc on tots els infants tinguin l'oportunitat de gaudir de l'experiència de jugar amb qualsevol joguet. De la mateixa manera, cal tenir-ho en compte també quan es plantegen jocs al pati, activitats extraescolars, activitats lúdiques... i donar el mateix protagonisme a unes i a altres.

//// Afavorir la presència de **jocs, joguets i contes no sexistes ni violents**.

? Cal tenir una cura especial amb aquells joguets i contes que puguin fomentar la construcció de valors desigualitaris i violents en l'alumnat, com per exemple les pistoles, els productes de bellesa, els contes de princeses, etc. i oferir una àmplia varietat de jocs que treballen l'adquisició de valors pacífics i igualitaris.

LES ALEGRIES, LES TRISTESES,
LES PREOCUPACIONS...ES PORTEN
MILLOR EN COMPANYIA

9. Expressar, mostrar i compartir les emocions

LES ALEGRIES, LES TRISTESES, LES PREOCUPACIONS... ES PORTEN MILLOR EN COMPANYIA

/// Cal afavorir que tant xiquetes com xiquets puguin exterioritzar i **compartir** amb la resta les seues **emocions, sentiments i sensacions**, allunyant-se dels prejudicis de gènere.

A la nostra societat s'ha educat als homes en el control emocional, de manera que encara no està generalitzat que un home plori, s'emocione o compartisca públicament les seues pors. Per altra banda, es naturalitza en les dones l'expressió de tot tipus d'emocions. Ambdós patrons de comportament acaben convertint-se en models estereotipats de la masculinitat i la feminitat.

És per això que és molt fàcil trobar en l'alumnat reaccions similars.

? Cal parlar obertament de les emocions, de la seua naturalesa, de les reaccions que provoquen al nostre cos, dels seus beneficis, de la necessitat de compartir-les i de fer-les saber a la resta per a trobar el suport necessari en cada moment.

? Per exemple es poden treballar amb la reflexió davant de comportaments quotidians, comentaris com *els xiquets no ploren o plorar és de xiques*, amb activitats que faciliten l'expressió de les emocions pròpies, com l'elaboració d'un diari personal, activitats de relació, *role playing*...

SI ENS TRACTEM BÉ VIUREM MILLOR I TINDREM MÉS FELICITAT, LA VIOLÈNCIA NO SOLUCIONA ELS PROBLEMES SINÓ EN CREA MÉS

10. Relacionar-se amb bons tractes i sense violència

SI ENS TRACTEM BÉ VIUREM MILLOR I TINDREM MÉS FELICITAT, LA VIOLÈNCIA NO SOLUCIONA ELS PROBLEMES SINÓ EN CREA MÉS

//// La violència també és una de les estratègies de la societat sexista. Sense anar més lluny ens trobem amb la violència de gènere. Els valors associats a un model masculí (força, competitivitat, acció, control emocional...) han fet que de vegades es naturalitzen comportaments de control o submissió de les dones socialitzades amb un model femení (passivitat, debilitat, emotivitat, etc.) que no es poden permetre.

? Cal fomentar el respecte, la cooperació i la igualtat d'oportunitats entre xiquetes i xiquets i afavorir la reflexió i la resolució pacífica de qualsevol conflicte.

? És important tenir presents les diferents formes de violència i treballar-les amb l'alumnat: violència física, mecanismes de control i exclusió, insults i bromes...

//// Oferir pautes i claus per **a relacionar-se des dels bons tractes** i fomentar el propi coneixement i l'autoestima.

? Es recomana, sobretot en l'alumnat de la darrera etapa de primària, fer un treball d'iniciació en:

- altres maneres de relacionar-se afectives i sexuals, des del coneixement del propi cos i les seues respostes, la cura i el respecte de l'altre...
- altres models de dones menys violents amb el seu cos, pel que fa als canons de bellesa i a les conseqüències que poden tindre en la salut: l'anorèxia i la bulímia...
- altres conceptes d'amor més saludables, allunyats de l'amor romàntic i del mite de la mitja taronja, i altres mirades del que significa estimar i ser estimat, respectar i ser respectat...